

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในด้าน สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ วัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไป โครงสร้างรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป การบริหารรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป การจัดเนื้อหาวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป การจัดการเรียนการสอนของหมวดการศึกษาทั่วไป โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique) กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปสังคม จำนวน 4 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาทั่วไป จำนวน 7 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการศึกษาพยาบาลจำนวน 13 ท่าน รวม 24 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 3 รอบ แบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และคำถามปลายเปิด (Open-Ended-Form) แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามรอบที่ 1 โดยสร้างเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับแบบสอบถามรอบที่ 3 ข้อความทุกอย่างเหมือนแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งของมัธยฐาน (Median) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และตำแหน่งคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 นำผลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ผลต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยม โดยพิจารณาข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน คือ มัธยฐาน (Median) ไม่ต่ำกว่า 3.5 พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ไม่เกิน 1.5 ผลต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1 เพื่อมาสรุปเป็นอนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องอนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุดจำนวน 4 รายการ คือ สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ สมรรถนะด้านวิชาการ สมรรถนะด้านคุณธรรม-จริยธรรม สมรรถนะด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุดจำนวน 8 รายการคือ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ สมรรถนะด้านสังคม สมรรถนะด้านบริหารจัดการ สมรรถนะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สมรรถนะด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน สมรรถนะด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมรรถนะด้านการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม สมรรถนะด้านศิลปะและสุนทรียภาพ

5.1.2 วัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มจุดประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไปในระดับมากที่สุด คือ

5.1.2.1 ให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์และวิสัยทัศน์กว้างไกล

5.1.2.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และวิกฤติเศรษฐกิจ

5.1.2.3 เพื่อให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ รักในการศึกษา รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.1.2.4 เพื่อให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรมดำรงตนเป็นคนดีของสังคม

5.1.2.5 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดหาเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5.1.2.6 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง ผู้อื่น เข้าใจความหมายของชีวิต

5.1.5.7 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีม

5.1.3 โครงสร้างของหมวดการศึกษาทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโครงสร้างในระดับมากที่สุด คือ

5.1.3.1 แบบที่ 2 ประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา เป็นลักษณะรายวิชาเดียวและรายวิชา บูรณาการ รายวิชาละ 2-3 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	10-12	หน่วยกิต
กลุ่มภาษา	10-12	หน่วยกิต
กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	10-12	หน่วยกิต
รวม	30-36	หน่วยกิต

5.1.3.2 แบบที่ 3.1 ประกอบด้วย 5 กลุ่มวิชา เป็นลักษณะรายวิชาเดียวและรายวิชา บูรณาการ รายวิชาละ 2-3 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6	หน่วยกิต
กลุ่มภาษา	12	หน่วยกิต
กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	12	หน่วยกิต
กลุ่มสหศาสตร์	3	หน่วยกิต
รวม	39	หน่วยกิต

5.1.4 การบริหารรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไปในระดับมากที่สุด คือ

5.1.4.1 วิทยาลัยกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาที่ชัดเจน เชิญอาจารย์พยาบาลภายในวิทยาลัยหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกวิทยาลัย โดยมอบหมายให้อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ประสานงานรายวิชาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ในกรณีที่เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกวิทยาลัย

5.1.4.2 การจัดแผนการศึกษา คือ วิธีคู่ขนาน (Parallel) โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนวิชาการศึกษาทั่วไปคู่ไปกับวิชาชีพ

5.1.5 การจัดเนื้อหารายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป

5.1.5.1 ลักษณะวิชา

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลักษณะวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไปในระดับมากที่สุด คือ

5.1.5.1.1 ลักษณะวิชาการศึกษาทั่วไปโดยรวม คือ

1. ควรมีวิชาบูรณาการผสมผสานระหว่างเนื้อหาวิชา แนวคิดและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ควรมีลักษณะวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเข้าใจสังคมอย่างแท้จริง
3. ควรเป็นรายวิชาที่มีโอกาสสัมผัสข้อเท็จจริงและปฏิบัติจริง

5.1.5.1.2 ลักษณะวิชากลุ่มสังคมศาสตร์

1. มุ่งการแสวงหาความรู้ที่เป็นแกนสำคัญทางสังคมศาสตร์
2. มุ่งให้เข้าใจและตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบและบทบาทที่พึงจะมีในหน้าที่ความรับผิดชอบและบทบาทในฐานะสมาชิกของสังคม
3. มุ่งให้เข้าใจการดำรงชีวิตที่อยู่ร่วมกันในสังคม

5.1.5.1.3 ลักษณะวิชามนุษย์ศาสตร์

1. มุ่งแสวงหาความรู้ด้านมนุษย์ศาสตร์ เพื่อให้รู้จักเข้าใจตนเองและผู้อื่นในเรื่องจิตวิญญาณ ความคิด ความเชื่อ
2. มุ่งพัฒนาตนเอง
3. มุ่งพัฒนาคุณธรรมและระเบียบวินัย.

5.1.5.1.4 ลักษณะกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

1. มุ่งเน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นแบบ และเป็นขั้นตอน
2. มุ่งให้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงชีวิตแบบสมดุล ทั้งภายในตนเองระหว่างสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.1.5.1.5 ลักษณะกลุ่มวิชาภาษา

1. มุ่งเน้นความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. มุ่งให้เป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้

5.1.5.1.6 กลุ่มสหศาสตร์

มุ่งเน้นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ อย่างรอบคอบ รอบด้านและ
 อย่างเป็นเหตุเป็นผล ทั้งในระดับวิชาชีพ สังคม และการดำเนินชีวิตส่วนตัว

5.1.5.2 รายวิชา

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวโน้มรายวิชาของ
 หมวดการศึกษาทั่วไปในระดับมากที่สุด คือ

กลุ่มสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชา พลวัตกลุ่ม มนุษย์กับสังคม
 จริยธรรมกับชีวิต

กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ กับการ
 พัฒนาคุณภาพชีวิต ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สารสนเทศกับการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มภาษา ได้แก่ วิชา ภาษาไทย1 ภาษาอังกฤษ 1-2

กลุ่มสหศาสตร์ ได้แก่ วิชา การพัฒนากลุ่มทำงานและองค์กร

5.1.6 การจัดการเรียนการสอน

5.1.6.1 วิธีการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มวิธีการเรียนการสอนของหมวดการศึกษาทั่วไปในระดับมากที่สุด คือ การสอนแบบสืบสอบ การสอนโดยใช้สื่อการสอนหลากหลาย และการสอนหลายวิธีร่วมกันโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางวิธีการเรียนการสอนที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้มากจำนวน 11 วิธี คือ การสอนแบบบรรยายโดยผู้สอนหลายคน การสอนโดยใช้การระดมความคิด การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบสัมมนา การสอนแบบโครงการ ทัศนศึกษา สหวิทยการ เอกตศึกษา หลักสูตรพิเศษเพื่อบุคลากรทั้งหมด การสอนโดยใช้กรณีศึกษา การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

5.1.6.2 การวัดและการประเมิน

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการวัดและประเมินผลเชิงเนื้อหาของนักเรียนระดับมากที่สุด คือ

1. วัตถุประสงค์ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ เพื่อวัดและประเมินผลด้านทักษะ เพื่อวัดและประเมินผลด้านเจตคติ เพื่อวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม-จริยธรรม เพื่อวัดและประเมินผลด้านความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ
2. เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ วัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับกระบวนการสอน และวัดและประเมินผลผสมระหว่างอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม
3. วิธีที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ การทดสอบและการใช้หลายวิธีรวมกัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษานาตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยดังประเด็นต่างๆดังนี้

5.2.1 สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุดจนวน 4 รายการ คือ สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ สมรรถนะด้านวิชาการ สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับมากจำนวน 8 รายการคือ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ สมรรถนะด้านสังคม สมรรถนะด้านบริหารจัดการ สมรรถนะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สมรรถนะด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน สมรรถนะด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมรรถนะด้านการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม สมรรถนะด้านศิลปะและสุนทรียภาพ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของพนารัตน์ วิศวะเทพนิมิตร (2539) พบว่า สมรรถนะของบัณฑิตพยาบาลทางพยาบาลศาสตรที่พึงประสงค์ในปี พ.ศ. 2544 ถึง 2549 มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ดังนี้ ดังนี้ 1) สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ 2) สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล 3) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) สมรรถนะด้านวิชาการ 5) สมรรถนะด้านบริหาร 6) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ 7) สมรรถนะด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน 8) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี 9) สมรรถนะด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม 10) สมรรถนะด้านการวิจัย 11) สมรรถนะด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข 12) สมรรถนะด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ ผลการวิจัยสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม (กรองไธ อุณหสูต, 2539: 39) คือ พุดจาไพเราะ มีความสุภาพสำรวม มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความหนักแน่นทางอารมณ์ มีความอดกลั้น รู้จักให้อภัย และเสริมสร้างบุคลิกภาพให้เหมาะสมอยู่เสมอ นอกจากนี้จากการวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตรของ วันทนา ถิ่นกาญจน์ (2539) พบว่า บุคลิกภาพควรประกอบด้วย มีความเชื่อมั่นในตนเอง อารมณ์มั่นคงและควบคุมได้ดี ปรับตัวได้ดีทุกสถานการณ์ สุภาพเรียบร้อยทั้งการแสดงออก

คำพูด การแต่งกาย มีอารมณ์ขัน คล่องแคล่วว่องไว มีสุขภาพอนามัยดี เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนด้านสุขภาพอนามัย และมองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทอฟเฟอร์ (1980: 39) ที่กล่าวว่า บุคลิกที่คลื่นลูกที่สามต้องการมากขึ้น คือ คนที่รับผิดชอบ เข้าใจงานของตนเอง สามารถปฏิบัติงานใหญ่ได้ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดี และปรับตัวเข้ากับคนรอบข้างได้ดี จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นพบว่าสมรรถนะด้านบุคลิกภาพเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตและเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลในระดับมากที่สุด ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน การวัด และการประเมินผลในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป จึงควรจะมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน เช่น วิธีการสอน เนื้อหาวิชา ที่ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านบุคลิกภาพแก่ผู้เรียน นอกจากการจัดการเรียนการสอนแล้วการบริการห้องพักของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านต่างๆ นอกจากนี้ยังเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วย ถ้าวิทยาลัยสามารถจัดให้มีบรรยากาศของศูนย์ศึกษาอาศัย (Living Learning Center) ซึ่งจะก่อให้เกิดการเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น เข้าใจสังคม และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมรรถนะ ด้านวิชาการ (ใฝ่เรียน ใฝ่รู้) การใฝ่เรียนใฝ่รู้เป็นสิ่งจำเป็นในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงในสังคมทุกๆด้านอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นบัณฑิตพยาบาลจึงจำเป็นต้องใฝ่รู้ เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆอยู่ตลอดเวลา เพื่อคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติของพยาบาลในยุคโลกาภิวัตน์ของ อัมพล จินดาวัฒน์ (2538) ที่กล่าวว่า บัณฑิตพยาบาลจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพการพยาบาลแล้วยังต้องรู้กว้าง ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านวิชาการ และสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงในการจัดการเรียนการสอน คือการเรียนรู้ ดังที่ สิบปนนท์ เกตุทัต (2538 : 10) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นหัวใจของโลก ไม่ใช่องค์ความรู้ แต่การศึกษาปัจจุบันไปเน้นที่องค์ความรู้ จึงควรเน้นวิหาคำถามและความกระบวนกรเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตมีสมรรถนะด้านวิชาการนั้น อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จด้วยการจัดการศึกษาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปเท่านั้น จำเป็นต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทั้งหลักสูตรจึงจะสามารถเกิดสมรรถนะด้านวิชาการ

สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ ละออ นุตางกูร (2536:4) ที่กล่าวว่า คุณธรรมที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนา ได้แก่ เมตตาธรรม

และความรักเพื่อนมนุษย์ ความยุติธรรม ความละอายต่อปাপและกตัญญูตารธรรม นอกจากนี้ สิวลี คีร์ไล (2537:4) ได้เสนอจริยธรรมสากลของแพทย์และพยาบาล ว่าประกอบด้วย ความเมตตา สงสาร ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเข้าใจและเห็นใจ และความเอื้ออาทร และจากแนวคิดเรื่อง คุณสมบัติของพยาบาลในยุคโลกาภิวัตน์ของ อัมพล จินดาวัฒน์ (2538: 3) พบว่า พยาบาลควรมี คุณธรรม จริยธรรม จิตวิญญาณและความเป็นมนุษย์สูง จากแนวคิดข้างต้นจะเห็นว่าสมรรถนะด้าน คุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาและเป็นสิ่งที่พยาบาลควรมี แต่ปัญหาที่พบใน ปัจจุบัน คือ ผลผลิตของการศึกษาไม่ได้สร้างบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณธรรม จริยธรรม ตามที่สังคม ต้องการ ดังกรณีที่มีการฟ้องร้องเรื่องปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมกันอยู่เสมอ ดังนั้นการจัดการเรียน การสอนควรคำนึงถึงรายวิชาที่สามารถสร้างหรือพัฒนาสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นสิ่ง จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบวิชาชีพ

สมรรถนะด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การสื่อสารประชาสัมพันธ์เป็นสิ่ง ที่ จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในยุคที่ข้อมูลข่าวสารสามารถแพร่กระจายไปทุกมุมโลก เพราะ การสื่อสารเป็นทักษะเบื้องต้นที่มนุษย์จำเป็นต้องมี ทักษะการสื่อสารที่จำเป็น คือ การฟัง การพูด การ อ่าน และการเขียน ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยโดยอุทุมพร จามรมาน และคณะ (2539) เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับคนยุคใหม่ พบว่าคนยุคใหม่ควรมีการเรียนรู้ใน สาระที่จำเป็น 9 ประการ ได้แก่ ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการฟังจับใจความ การคิดเป็นระบบ การอ่านเร็วและอ่านรู้เรื่อง การเขียนให้ได้ใจความ การพูดได้ถูกต้อง การดูแล สุขภาพของตนเอง การเห็นประโยชน์ของส่วนรวม และเป็นคนตรงต่อเวลา จากงานวิจัยดังกล่าว ข้างต้นจะพบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้ในด้านทักษะการสื่อสาร นอกจากนี้ จากแนวคิดของสิระยา สัมมาวาจ (2540) เรื่องคุณภาพของบัณฑิตทางการพยาบาล ควรมี ความสามารถด้านการสื่อสาร เป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องได้ จากแนวคิด ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าสมรรถนะด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นและมีความ สำคัญในการดำเนินชีวิต การจัดการเรียนการสอนควรจะเห็นความสำคัญของสมรรถนะด้านนี้ด้วย

สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ เป็นสมรรถนะพื้นฐานสำคัญที่จะสามารถพัฒนา ตนเองให้มีความก้าวหน้าต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสิระยา สัมมาวาจ (2540) เรื่องคุณภาพ ของบัณฑิตทางการพยาบาล ควรมีภาวะผู้นำ

สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ เกษม วัฒนชัย (2538:6) และอำพล จินดาวัฒนะ (2539 :29) พบว่า บัณฑิตพยาบาลจะต้องมีทักษะในการจัดการ และจากแนวคิดของ Helsted (1996: 413-416) เสนอว่าบัณฑิตพยาบาลต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทั้งด้านบุคคล งบประมาณ และอุปกรณ์ในการให้บริการพยาบาลที่บรรลุผลลัพธ์ในการดูแลสุขภาพที่มีคุณภาพ

สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของสิระยา สัมมาวาจ (2540) เรื่องคุณภาพของบัณฑิตทางการพยาบาล บัณฑิตพยาบาลจะต้องมีความรู้ในเชิงของเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ต่างๆ การจัดการเรียนการสอนจะต้องทำให้บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีด้วย ซึ่งคอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีเบื้องต้นที่สำคัญของสมรรถนะด้านนี้ แต่จากแนวคิดของจรัส สุวรรณเวลา (2540 : 326) เสนอว่า พัฒนาการด้านคอมพิวเตอร์ต้องอาศัยฐานที่เข้มแข็งโดยมีศาสตร์ต่างๆ รองรับตั้งแต่ ปรัชญา คณิตศาสตร์ สถิติ เป็นต้น แต่ประเทศไทยยังไม่เห็นความสำคัญและยังไม่ได้เริ่มการพัฒนาซึ่งรายวิชาข้างต้น ส่วนใหญ่จะเป็นรายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป

สมรรถนะด้านทักษะมนุษย์และมวลชน ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของสิระยา สัมมาวาจ (2540) เรื่องคุณภาพของบัณฑิตทางการพยาบาล บัณฑิตพยาบาลควรมีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

สมรรถนะด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Helsted (1996: 413-416) เสนอว่า บัณฑิตพยาบาลควรเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกทางการเมือง

สมรรถนะด้านศิลปะและสุนทรียภาพ สมรรถนะด้านศิลปะและสุนทรียภาพเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ เนื่องจากการพยาบาลต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จึงจะให้การพยาบาลที่มีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ในปัจจุบันโครงสร้างศาสนาและศิลปวัฒนธรรมไทย ถูกกระทบจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย และกระแสโลกาภิวัตน์ได้นำพาสิ่งต่างๆ มาสู่สังคมไทย เนื่องจากความสับสนอันเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ขาดการรู้จักเลือกสรรและกลั่นกรองที่ดี (สุชาติา ชินะจิตร, 2540) ดังนั้นการมีสมรรถนะด้านศิลปะและ

สุนทรียภาพจะช่วยให้บัณฑิตรู้จักเลือกสรรและมองเห็นความงามของศิลปะจะช่วยให้บัณฑิตมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สมรรถนะด้านการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ในสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากมายต่อทุกคนในสังคม การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของทุกคน ดังนั้นบัณฑิตทางการพยาบาลทุกคนควรมีความรู้ ความเข้าใจในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ที่ได้จากการรวบรวมความคิดของผู้เชี่ยวชาญไม่แตกต่างจากสมรรถนะของที่พึงประสงค์ที่ในยุคปัจจุบันเท่าใดนัก อาจจะเป็นเพราะว่าความคาดหวังของสังคมในยุคปัจจุบันที่มีต่อบัณฑิตนั้น ต้องการบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและการประกอบวิชาชีพ ใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลในสังคมอย่างมีความสุข ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มีคุณภาพชีวิตที่ดี ก่อเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบัณฑิตในยุคปัจจุบัน ทำให้สถาบันการศึกษาทุกสถาบันพยายามปรับปรุงคุณภาพของบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมอยู่แล้ว ผลการวิจัยที่ได้จึงไม่แตกต่างจากปัจจุบัน

2.2.2 วัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มวัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไปในระดับมากที่สุด คือ

1. ให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์และวิสัยทัศน์กว้างไกล
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และวิกฤติเศรษฐกิจ
3. เพื่อให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ รักในการศึกษา รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. เพื่อให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรมดำรงตนเป็นคนดีของสังคม
5. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดหาเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์
6. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง ผู้อื่น เข้าใจความหมายของชีวิต
7. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีม

ผลการวิจัยนี้แสดงถึงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของหมวดการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งในปัจจุบันหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไปไว้ แต่จะมีวัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไปสอดแทรกอยู่ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ระดับวิชาชีพ พ.ศ. 2539 ที่พบว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติของตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีความสามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารอย่างมีคุณภาพ ตระหนักในคุณค่าศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างดีและมีความสุข และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตรุ่นใหม่ คือ 1) มองการณ์ไกล(Vision) 2) ศึกษาเพิ่มเติม(Continue Education) 3) อยู่ง่าย กินง่าย (Self-Discipline) 4) คิดเป็นและแก้ปัญหาได้ด้วยปัญญา (Intellectual) 5) รู้ข่าวสารทันโลก (Information) 6) ทำงานเป็นทีม (Team Corporation) 7) อุดหนุน ชยัน อุดหนุน รับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) 8) รู้จักวางแผนชีวิต(Well Prepared person) 9) คุณธรรม จริยธรรมสูง (Morality and Ethics) 10) ผู้นำที่มีบุคลิกภาพและสุขภาพที่ดี (Leadership) (ชำนาญ ญ สงขลา, 2540 : 46-47)

ซึ่งวัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไปไม่แตกต่างจากปัจจุบัน เพราะวัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตมีความสมบูรณ์ในแง่ความเป็นคน(Manhood) และกำลังคน (Manpower) (วิจิตร ศรีสอาน, 2539 : 17) นอกจากนี้วัตถุประสงค์ของการศึกษาทั่วไปจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ยังคงมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจศาสตร์ต่างๆนอกเหนือจากวิชาชีพของตน ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักคิด วิเคราะห์ เข้าใจสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม จากแนวคิดดังกล่าววัตถุประสงค์หลักของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปจึงไม่แตกต่างจากปัจจุบัน แต่อาจจะแตกต่างได้ในวัตถุประสงค์รอง คือ การเตรียมผู้เรียนสำหรับอนาคต ในยุคที่สังคมเป็นยุคโลกาภิวัตน์และเกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว

5.2.3. โครงสร้างรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นไม่เด่นชัดนัก แต่หากจะดูจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว โครงสร้างราย

วิชาแบบ 3.1 มีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมาก กล่าวคือ มีค่ามัธยฐาน 4.00 ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม 0 และพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.75 ซึ่งโครงสร้างแตกต่างจากหลักสูตรเดิม ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

	โครงสร้างจากผลการวิจัย	หลักสูตรพ.ศ.2537
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6 หน่วยกิต	9 หน่วยกิต
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6 หน่วยกิต	10 หน่วยกิต
กลุ่มภาษา	12 หน่วยกิต	10 หน่วยกิต
กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	12 หน่วยกิต	9 หน่วยกิต
กลุ่มสหศาสตร์	3 หน่วยกิต	-
รวม	39 หน่วยกิต	38 หน่วยกิต

โครงสร้างรายวิชาพบว่า มีกลุ่มวิชาที่เพิ่มขึ้น คือ กลุ่มสหศาสตร์ แตกต่างจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ที่ประกอบด้วย 4 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ แต่ผลการวิจัยยังคงสอดคล้องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2532 ระบุว่า การจัดการศึกษาทั่วไปอาจจัดในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือบูรณาการใดๆก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2532) สำหรับวัตถุประสงค์สำคัญของกลุ่มสหศาสตร์ 1) เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของศาสตร์ทั้ง 3 ศาสตร์ ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ 2) มุ่งเน้นความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบรอบด้านอย่างเป็นเหตุเป็นผลทั้งในระดับวิชาชีพ สังคม และการดำเนินชีวิตส่วนตน และ 3) สร้างเสริมให้เกิดความรู้ใหม่ (โครงการการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540) จากวัตถุประสงค์ของกลุ่มสหศาสตร์พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลปรางค์ คุมภักดิ์ (2540) และ ทบวงมหาวิทยาลัยและสมาคมสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (2540) การศึกษาทั่วไปควรเป็นการบูรณาการมีลักษณะเป็นสหสาขาวิชา

จำนวนหน่วยกิตพบว่ามีจำนวน 39 หน่วยกิต ซึ่งยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ.2532 คือมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

เมื่อพิจารณาในกลุ่มวิชาต่างๆ พบว่าจำนวนหน่วยกิตในกลุ่มภาษาและวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น คือ กลุ่มภาษาจำนวน 12 หน่วยกิต เพิ่มขึ้นจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(ฉบับปรับปรุง) พ.ศ.2537 จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นนานาชาติ ต้องพัฒนาการสื่อสารด้วยภาษาสากล ซึ่งปัจจุบันใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก นอกจากนี้ภาษาอังกฤษยังใช้ในการแสวงหาความรู้ในเครือข่ายระดับโลก (World Wide Web) ทักษะภาษาอังกฤษจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับนานาชาติและเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ก้าวสู่ประชาคมโลก (มนตรี จุฬาลงกรณ์, 2539 : 26-28 อ้างถึงใน ละเอียด แจ่มจันทร์ , 2540) นอกจากนี้ภาษายังมีความสำคัญมากในด้านความมั่นคงของชาติและวัฒนธรรม (ชำนาญ ฤ สงขลา,2540) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ จำนวน 12 หน่วยกิตเพิ่มขึ้นจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ.2537 จำนวน 3 หน่วยกิต ซึ่งสอดคล้องกับการเตรียมคนไทยให้พร้อมรับกับความก้าวหน้าทางวิทยาการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการป้องกัน แก้ไขสังคมและสร้างคุณภาพในสังคมให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการตรวจเยี่ยมวิทยาลัยพยาบาลลำปางเพื่อรับเป็นสถาบันสมทบของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าหลักสูตรการศึกษาทั่วไปน้อย ควรเพิ่มทางด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น (สถาบันบรมราชชนก, 2540 : 6)

5.2.4 การบริหารรายวิชานมวคการศึกษาทั่วไป

วิทยาลัยกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาที่ชัดเจน เชิญอาจารย์พยาบาลภายในวิทยาลัยหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกวิทยาลัย โดยมอบหมายให้อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ประสานงานรายวิชาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ในกรณีที่เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกวิทยาลัย การบริหารรายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ไม่แตกต่างจากการบริหารในปัจจุบัน โดยยังไม่มี การจัดตั้งหน่วยงานอิสระขึ้นรับผิดชอบ แม้ว่ารูปแบบนี้จะเป็นรูปแบบที่พึงประสงค์ของการบริหารในหมวดการศึกษาทั่วไป เนื่องจากการจัดตั้งเป็นหน่วยงานอิสระเช่นนี้ กระทำได้ยากตามระบบการบริหารที่เป็นอยู่ และมักถูกมองว่าไม่จำเป็น (สุวิชัย โกศัลยวัฒน์, 2540) นอกจากนี้วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขส่วนมากไม่มีอาจารย์ที่สอนหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในสังกัดของตนเอง อาจารย์ที่สอนวิชาการศึกษาทั่วไปส่วนมากจะเชิญจากมหาวิทยาลัยต่างๆ หรืออาจารย์ที่

สอนในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสถาบันหรือวิทยาลัยอื่นในจังหวัดที่วิทยาลัยพยาบาลนั้นตั้งอยู่ (สถาบันพัฒนากำลังคนทางด้านสาธารณสุข, 2537) จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้วิทยาลัยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไม่สามารถบริหารรายวิชาในหมวดวิชาการศึกษาด้วยวิธีที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้

การจัดแผนการศึกษา คือ วิธีคู่ขนาน (Parallel) โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนวิชาการศึกษาทั่วไปคู่ไปกับวิชาชีพ โดยนักศึกษาควรเรียนวิชาการศึกษาทั่วไปตั้งแต่ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 (ทบวงมหาวิทยาลัยและ สอชท. , 2540) ซึ่งการจัดแผนการศึกษาแบบนี้มีข้อดีคือ 1) นักศึกษามีจุดมุ่งหมายในวิชาชีพแน่นอนได้มีโอกาสเรียนวิชาชีพตั้งแต่เริ่มต้น 2) เป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนและช่วยให้มีโอกาสสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาชีพที่เลือกเรียนแต่เนิ่นๆ 3) ช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาการศึกษาทั่วไป เพราะจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพ 4) การจัดแบบนี้ถูกต้องตามหลักจิตวิทยา เพราะวิชาทั้งสองฝ่ายจะมีส่วนเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เข้าใจวิชาทั้งสองด้านได้ดีขึ้น (วิจิตร ศรีสอาน, 2518)

5.2.5 การจัดเนื้อหาวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป

5.2.5.1 ลักษณะวิชาการศึกษาทั่วไป

ลักษณะวิชาการศึกษาทั่วไปโดยรวมควรมีลักษณะบูรณาการ ผสมผสานเนื้อหาวิชา แนวคิดและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีลักษณะวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเข้าใจสังคมอย่างแท้จริง มีโอกาสสัมผัสข้อเท็จจริงและปฏิบัติจริง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องต่อความต้องการผลิตบัณฑิตในยุคไร้พรมแดน ซึ่งระบุว่า การจัดการเรียนการสอนในวิชาการศึกษาทั่วไปควรมีลักษณะบูรณาการ ซึ่งอาจจะจบในตอนหรือต่อเนื่องก็ได้ (ทบวงมหาวิทยาลัยและสอชท. ,2540:16) รวมทั้งลักษณะวิชาควรเป็นวิชาที่ผสมผสานเนื้อหาจากหลายสาขา (Interdiscipline) โดยมีความเข้าใจว่า ปัญหาชีวิตและสังคมนั้นจะต้องมาจากหลายทัศนะ (นิพนธ์ คันธเสวี, 2540 : 18) และการจะเกิดประโยชน์สูงสุดของการเรียนการสอนในหมวดการศึกษาทั่วไปนั้น ผู้สอนจะต้องจัดเนื้อหาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงให้ได้ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์,2540:50) และผลการศึกษาคิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อจบไปแล้ว พบว่า 1) วิชาการศึกษาทั่วไปถ้าเป็นไปได้ นักศึกษาอยากให้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ตัวเขามีวิจารณญาณและมีความคิดที่จะวิเคราะห์

วิจารณ์ได้ 2) อยากให้เปิดโลกทัศน์ของตัวเอง และเห็นว่าประโยชน์ของวิชาสามารถเอาไปใช้กับภายนอกได้ 3) ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น 4) เข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม 5) เข้าใจวิถีแก้ปัญหาของสังคม (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2540 : 23)

ลักษณะวิชากลุ่มสังคมศาสตร์มุ่งการแสวงหาความรู้ที่เป็นแกนสำคัญทางสังคมศาสตร์ เข้าใจและตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบและบทบาทที่พึงจะมีในหน้าที่ความรับผิดชอบและบทบาทในฐานะสมาชิกของสังคม เข้าใจการดำรงชีวิตที่อยู่ร่วมกันในสังคม

ลักษณะวิชากลุ่มมนุษยศาสตร์ มุ่งแสวงหาความรู้ด้านมนุษยศาสตร์ เพื่อให้รู้จักเข้าใจตนเองและผู้อื่นในเรื่องจิตวิญญาณ ความคิด ความเชื่อ มุ่งพัฒนาตนเองและมุ่งพัฒนาคุณธรรมและระเบียบวินัย.

ลักษณะกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นแบบและเป็นขั้นตอน มุ่งให้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงชีวิตแบบสมดุล ทั้งภายในตนเองระหว่างสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ลักษณะกลุ่มวิชาภาษา มุ่งเน้นความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสม มุ่งให้เป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้

ลักษณะกลุ่มสหศาสตร์ มุ่งเน้นความสามารถในการคิด วิเคราะห์อย่างรอบคอบ รอบด้านและอย่างเป็นเหตุผล ทั้งในระดับวิชาชีพ สังคม และการดำเนินชีวิตส่วนตัว

จากผลการวิจัยนี้พบว่าไม่แตกต่างจากลักษณะกลุ่มในปัจจุบันเท่าใดนัก อาจจะเป็นเพราะว่าลักษณะวิชาเป็นภาพรวมกว้างๆที่จะทำให้เห็นว่าในแต่ละกลุ่มวิชามีจุดมุ่งหมายอย่างไร ซึ่งลักษณะกลุ่มวิชายังคงเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติของตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ไม่รู้จัก สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีความสามารถที่ใช้ภาษาติดต่อสื่อสารอย่างมีคุณภาพ ตระหนักในคุณค่าศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างดีและมีความสุข (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540)

5.2.5.2 รายวิชา

จากผลการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่าควรประกอบด้วยวิชาต่อไปนี้มากที่สุด ได้แก่ พลวัตกลุ่ม มนุษย์กับสังคม จริยธรรมกับชีวิต วิทยาศาสตร์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สารสนเทศกับการศึกษาค้นคว้า ภาษาไทย1 ภาษาอังกฤษ 1-2 การพัฒนากลุ่มทำงานและองค์กร ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับหลักสูตรปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 พบว่า เนื้อหาที่จะทำการสอนนักศึกษา คือ ภาษาจำนวน 2 ภาษา ความเสมอภาคทางเพศ มรดกของมนุษยชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จริยธรรมและค่านิยม มุมมองของโลก (Athur Levine, 1989 : 82) และยิ่งสอดคล้องกับการเป็นพลเมืองโลก คือ 1) มีความสามารถทางภาษา สำหรับคนไทย ภาษาไทยต้องสามารถใช้ได้ดี และภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 2) มีความสามารถทางคอมพิวเตอร์ 3) เป็นผู้มีการศึกษา 4) มีทักษะในการเรียนรู้ 5) มีความรู้ทั่วไปและความรู้เฉพาะ 6) มีทักษะในการบริหาร 7) มีค่านิยม (เกษม วัฒนชัย ,2538:4-7) และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตรุ่นใหม่ คือ 1) มองการณ์ไกล (Vision) 2) ศึกษาเพิ่มเติม (Continue Education) 3) อยู่ง่าย กินง่าย (Self-Discipline) 4) คิดเป็นและแก้ปัญหาได้ด้วยปัญญา (Intellectual) 5) รู้ข่าวสารทันโลก (Information) 6) ทำงานเป็นทีม (Team Corporation) 7) อุดหนุน ชยัน อดออม รับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) 8) รู้จักวางแผนชีวิต(Well Prepared person) 9) คุณธรรม จริยธรรมสูง (Morality and Ethics) 10) ผู้นำที่มีบุคลิกภาพและสุขภาพที่ดี (Leadership) (ชานานู ณ สงขลา, 2540 : 46-47)

จากผลการวิจัยนี้ได้เพียงรายชื่อวิชาเท่านั้น ถ้าพิจารณาเพียงรายวิชาพบว่า ชื่อวิชาเป็นลักษณะที่เป็นวิชาบูรณาการเพิ่มมากขึ้น เช่น รายวิชา มนุษย์กับสังคม จริยธรรมกับชีวิต วิทยาศาสตร์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนากลุ่มทำงานและองค์กร ซึ่งการจัดเนื้อหาวิชาในลักษณะบูรณาการเป็นจุดมุ่งหมายของการจัดเนื้อหาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความเชื่อมโยงของสาขาวิชาต่างๆที่มีต่อการศึกษาหาความรู้และแก้ปัญหา รวมทั้งรู้จักใช้วิถีทางที่วิชาต่างๆนั้นจะสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน แต่จากผลการวิจัยอาจจัดกระทำได้ยากในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมักไม่มีอาจารย์ที่สอนหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในสังกัด จำเป็นต้องเชิญอาจารย์จากภายนอกวิทยาลัย ซึ่งการจัดเนื้อหาวิชาในลักษณะบูรณาการนั้นจำเป็นต้องใช้อาจารย์ที่มีความชำนาญและเข้าใจวัตถุประสงค์หมวดการศึกษาทั่วไปอย่างแท้จริง ซึ่งปัญหาที่พบในรายวิชาลักษณะบูรณาการ คือ รายวิชาไม่มีลักษณะบูรณาการอย่างแท้จริงเป็นเพียงการนำเนื้อหามาวางต่อกันเป็นตอน (พลสิทธิ์ หนูชูชัย, 2522) การจัดเนื้อหาราย

วิชาไม่ว่าจะเป็นรายวิชาเดียวหรือรายวิชาบูรณาการควรจะสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

5.2.6 การจัดการเรียนการสอน

5.2.6.1 วิธีการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มวิธีการเรียนการสอนของหมวดการศึกษาทั่วไปในระดับมากที่สุด คือ การสอนแบบสืบสอบ การสอนโดยใช้สื่อการสอนหลากหลาย และการสอนหลายวิธีร่วมกันโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าวิธีการสอนดังกล่าวสามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2540) ที่พบว่า การพัฒนาการศึกษาในอนาคตรูปแบบการสอนควรเป็นรูปแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งรูปแบบการเรียนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองวิธีที่มีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับ คือ การสอนแบบสืบสอบ โดยจะกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความกระหายใคร่รู้ และแสวงหาความรู้ด้วยคำถามโดยพยายามหาคำตอบด้วยตนเอง (Good 1973:303) นอกจากนี้วิธีการนี้ยังได้รับการยอมรับว่าเหมาะสมที่จะใช้ในการจัดการศึกษาพยาบาล เพราะเป็นวิธีที่สร้างการเรียนรู้เชิงวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง กระตือรือร้นใคร่เรียนโดยไม่หยุดยั้ง อันเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของพยาบาล (Joyce and Weill ,1985 อ้างถึงใน พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 2532:4) สำหรับการสอนโดยใช้สื่อหลากหลายนั้นเป็นสิ่งจำเป็นเพราะสื่อมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนการสอนอย่างมาก ซึ่งการใช้สื่อการสอนนั้นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและความประหยัดด้วย

วิธีการเรียนการสอนที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดว่ามี แนวโน้มความเป็นไปได้มากจำนวน 11 วิธี คือ การสอนแบบบรรยายโดยผู้สอนหลายคน การสอนโดยใช้การระดมความคิด การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบสัมมนา การสอนแบบโครงการ ทัศนศึกษา สหวิทยาการ เอกตศึกษา หลักสูตรพิเศษเพื่อบูรณาการทั้งหมด การสอนโดยใช้กรณีศึกษา การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งวิธีการสอนโดยการบรรยายโดยผู้สอนหลายคนยังคงเป็นวิธีการสอนหลัก ที่ผู้สอนยังคงยึดถือปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง และผู้เรียนส่วนมากพอใจและชอบการสอนแบบบรรยาย (ไพฑูริย์

สินลาร์ตัน, 2522) การสอนแบบบรรยายนี้มีข้อดีหลายประการ เช่น สามารถสอนกับผู้เรียนได้จำนวนมาก สรุปเนื้อหาเป็นกลุ่มก้อนได้ง่าย เป็นต้น แต่การสอนแบบบรรยายเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพน้อย การบรรยายจะใช้ประโยชน์ในการปลูกเร้า กระตุ้นความสนใจและตั้งใจเรียนได้ดีกว่ามุ่งถ่ายทอดสาระความรู้ (จรัส สุวรรณเวลา และคณะ , 2540) ผู้สอนควรทำความเข้าใจและหาวิธีในการที่จะปรับปรุงการสอนแบบบรรยายให้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการสอนบรรยายโดยผู้สอนหลายคน หัวหน้าที่มีต้องมีประสบการณ์ในการสอนเป็นทีม สามารถนำทีมได้ดี และมีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกัน และผู้สอนร่วมทีมเดียวกันควรทราบเนื้อหารายวิชาที่อาจารย์ผู้สอนร่วมทีมท่านอื่น ๆ สอนด้วย (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539) วิธีการสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนที่ได้รับความนิยมเช่นกัน ซึ่งการสอนแบบอภิปราย ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด พิจารณา วิเคราะห์ วิจัยสิ่งที่เรียนการสอนอภิปรายในกลุ่มย่อยบทบาทของผู้เรียนในการอภิปรายจะมีมากกว่าการสอนอภิปรายในกลุ่มใหญ่ (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน, 2522) การสอนแบบโครงการ เป็นการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เพราะผู้เรียนมีความสนใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง และสนใจจะร่วมกับกลุ่มสูง การสอนโดยโครงการมี 2 ลักษณะ คือ 1) โครงการที่เน้นการเรียนรู้ และบทบาทของผู้เรียน ผลของโครงการเป็นเรื่องเสริม 2) โครงการที่เน้นผลงานเพื่อประกอบการสอน (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน, 2522) เอกตศึกษา เป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักหาความรู้ วิเคราะห์ ประเมิน และตัดสินใจด้วยตนเอง การสอนแบบสัมมนา เป็นการสอนที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา ผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าในหัวข้อปัญหาที่กำหนด แสวงหาข้อความรู้ วิธีการแก้ปัญหา เหมาะกับผู้เรียนเป็นกลุ่มขนาดประมาณ 10-15 คน (ประนอม โอทกานนท์, 2541) การสอนโดยกรณีศึกษา เป็นการนำกรณีศึกษาที่เป็นสภาพการณ์ที่เหมือนจริงหรือเป็นจริงมาใช้ในการเรียนการสอนโดยการนำกระบวนการกลุ่มในการวิเคราะห์ วิจัยกรณีในประเด็นของกรณีศึกษา ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่คล้ายกรณีศึกษา (ธสมน นามวงษ์, 2540) การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนสามารถหาความรู้ด้วยตนเองหรือทำงานเป็นทีมในลักษณะกลุ่มย่อย เป็นวิธีการสอนที่ผู้สอนมีส่วนเกี่ยวข้องน้อยที่สุด ทศนศึกษา เป็นส่วนประกอบการสอนเพื่อเสริมความรู้ที่เกี่ยวข้อง (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539)

จากวิธีการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น อาจไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ทุกวิธีเนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ต้องเชิญอาจารย์จากภายนอก การกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์ที่เชิญจากภายนอกเป็นไปได้ยาก

5.2.6.2 การวัดและการประเมิน

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่แตกต่างจากระดับอื่นๆ ในแง่ที่เป็นการเสาะแสวงหาความรู้ ความจริง การเรียนการสอนจึงเป็นการพัฒนาให้เกิด ทักษะ เกิดความรู้ เกิดความรักและทัศนคติที่ดีตลอดจนมีคุณธรรมในอาชีพที่จะทำในอนาคต (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาร,มปป) โดยคำตอบเหล่านี้จะได้จากการวัดและการประเมินผล ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการวัดและประเมินผลเชิงเนื้อหาของนักเรียนระดับมากที่สุด คือ วัดอุปประสงค์ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ เพื่อวัดและประเมินผลด้านทักษะ เพื่อวัดและประเมินผลด้านเจตคติ เพื่อวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม-จริยธรรม เพื่อวัดและประเมินผลด้านความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ จากแนวความคิดของไพฑูริย์ สีนลาวัฒน์ (2522) กล่าวว่า การประเมินผลผู้เรียนมี 2 ลักษณะ คือ 1) การประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) 2) ประเมินผลรวม (Summative Evaluation) จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) พบว่า ควรมีการปรับปรุงการวัดและการประเมินผลให้สามารถวัดได้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ด้านวัฒนธรรมและ คุณธรรม

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มของเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลในระดับมากที่สุด ได้แก่ วัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับกระบวนการสอน และวัดและประเมินผลผสมระหว่างอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม ซึ่งผลการวิจัย ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดการปฏิรูปการศึกษาของคณะศึกษา"การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์" (2539) ที่เสนอว่าการวัดผลควรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ บุญใจ ศรีสถิตนรากร (2540) ที่เสนอว่าควรเน้นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มวิธีที่ใช้ในการวัดและประเมินผลในระดับมากที่สุด ได้แก่ การทดสอบและการใช้หลายวิธีร่วมกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทบวงมหาวิทยาลัย(2539) และทบวงมหาวิทยาลัยและสมาคมอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (2540) ที่เสนอว่า การวัดและประเมินผลวิชาการศึกษาทั่วไป ควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลายวิธีร่วมกัน นอกจากการประเมินผลจากการทดสอบแล้ว ควรวัดผลและประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและติดตามจากนายจ้าง /สถานประกอบการว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

ไปทำงาน มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้วิธีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มวิธีการวัดและประเมินผลที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้มากจำนวน คือ การสังเกต การบันทึกย่อย การจัดอันดับคุณภาพ การเสนอโครงการ การศึกษารายกรณี แบบสอบถามมาตรฐาน การใช้แฟ้มสะสมงาน การประเมินตนเอง ผู้สอนต้องพิจารณาว่าการประเมินผลจะประเมินลักษณะใดบ้าง จะประเมินผลรวมหรือประเมินแบบก้าวหน้าควบคู่กันไป และจะใช้วิธีการใดบ้าง เช่น 1) การสอบ (สอบย่อย สอบปลายภาค สอบกลางภาค เป็นต้น) 2) ผลงาน (รายงาน โครงการ เป็นต้น) 3) ความก้าวหน้าส่วนตัว (รายงานปากเปล่า การมีส่วนร่วมในการอภิปราย พฤติกรรมที่แสดงออกต่างๆ เป็นต้น) 4) ความสนใจ ความสม่ำเสมอ (การเข้าเรียน การชวนชวยหาความรู้ เป็นต้น) ซึ่งในการประเมินผลควรดำเนินการวัดและประเมินผลตลอดภาคการศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539)

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการประเมินที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้มากที่สุด คือ ประเมินการบริหารหลักสูตร (Program management) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการประเมินที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้มาก 5 รายการคือ การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ประเมินความพึงพอใจของผู้สอน ประเมินค่านิยม ประเมินอาจารย์ ประเมินความมีชีวิตชีวาในสถาบัน นอกจากการประเมินเชิงเนื้อหาในรายวิชาการของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปแล้ว ควรมีการประเมินอาจารย์ ซึ่งการประเมินอาจารย์มี 2 แบบ คือ การประเมินเป็นระยะๆ (Formative Evaluation) ได้แก่ การประเมินเพื่อให้ครูปรับปรุงตัวเอง และการประเมินสรุป (Summative Evaluation) ได้แก่ การประเมินเพื่อการตัดสินใจ เช่น จะให้รางวัล หรือคัดเลือกบุคคลากร การประเมินงานอาจารย์ควรประเมินปริมาณและคุณภาพ (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรรมาน, ม.ป.ป.)

จากภาพรวมของอนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2545-2549 ไม่แตกต่างจากปัจจุบันมากนัก อาจเป็นเพราะสาเหตุสำคัญดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทย ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม การเมืองและการศึกษา ซึ่งการศึกษานั้นได้รับผลกระทบเป็นอันมาก จากแนวความคิดของ สันต์ ธรรมบำรุง (2527) ที่เสนอว่า สภาพเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการจัดระบบการศึกษาเพราะถ้าสังคมใดมีเศรษฐกิจดี ก็จะส่งผลเกื้อหนุนเชื้อต่อระบบการศึกษา (ยนต์ ชุ่มจิตร, 2528)

2. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปนั้นแท้จริงแล้วควรจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์จริง และสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งต้องสามารถผลิตบัณฑิตให้สามารถดำรงชีวิตในโลกอนาคตด้วย แต่จากผลการวิจัยนี้ไม่แตกต่างจากปัจจุบัน อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นความสำคัญที่จะต้องปรับเปลี่ยน แต่ยังไม่สามารถหาแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนการสอนในวิชาการศึกษาทั่วไปควรมีการบูรณาการรายวิชาต่างๆ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา
2. วิทยาลัยควรวางวิธีการส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของรายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไปเพราะเป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์
3. วิทยาลัยควรมีการสนับสนุนทางด้านงบประมาณสำหรับสื่อการเรียนการสอน เพราะการเรียนการสอนในอนาคตเน้นการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเรื่องปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไปในปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในอนาคต
2. ควรพัฒนารายวิชาการศึกษาทั่วไปต่อ ในเรื่องจำนวนหน่วยกิต คำอธิบายรายวิชา วิธีการสอนและการประเมินผลในแต่ละรายวิชา